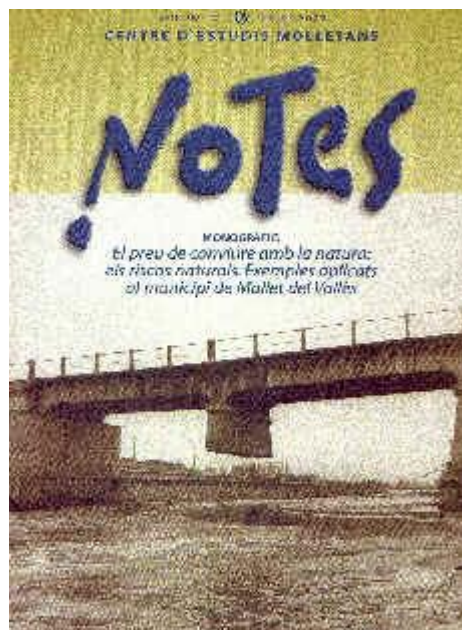

Reseñas de las Actas del II Congreso Internacional Historia a Debate

SUMARI	
EDITORIAL.....	7
PRESENTACIÓ.....	9
OPINIÓ	
De què serveix aprendre's les comarques a Primària?.....	11
<small>Orla Escoda Sureda</small>	
Una altra manera d'encarar la història.....	12
<small>Joaquim Ventura</small>	
Reflexions sobre l'11 de setembre.....	21
<small>Diego González Valcena</small>	
Alguns interrogants sobre el conflicte de l'Afganistan.....	25
<small>Manel Riera Lluja</small>	
MISCEL·LÀNIA	
Estudi de tres paràmetres climatològics en dues àrees de la Llagosta.....	33
<small>Ariadna Gamella, Maria Jose Morcillo</small>	
Les plantes aromàtiques del Montseny.....	41
<small>Pere Àngels Guals i Joan Vallès</small>	
L'opció dels Espanyols per a la gestió dels RSU.....	55
<small>Jordi Hala</small>	
Apunts d'una conversa amb la Magdalena Torres, de can Jornet de Gallecs.....	75
<small>Antoni Bertr de Falgu i Gal·la</small>	
16 d'octubre de 1981. L'inici de l'urbanisme modern a Mollet del Vallès.....	89
<small>Josep Jordi Bertr</small>	
MONOGRÀFIC	
Presentació.....	125
Els riscos naturals. Quins poden afectar a Mollet del Vallès.....	127
<small>Lluís Bertr, Jaume Torralba</small>	
Els terratrèmols. El risc sísmic al Vallès / al litoral marèsme i barceloní.....	145
<small>Jordi Borrada i Maria Torralba</small>	
Les inestabilitats de vessants, exemples del municipi de Mollet del Vallès.....	165
<small>Jordi Bertr i Mercè Torralba</small>	
Les inundacions. Zones de risc a la conca del Besòs i a Mollet del Vallès.....	177
<small>Manel Riera i Blauher</small>	
Els incendis forestals. Exemples del Vallès Oriental i Mollet del Vallès.....	193
<small>Angel Morató i Daniel</small>	
Els riscos naturals i els plans de protecció civil.....	223
<small>Jordi Mas i Riera</small>	
Els riscos naturals i Pediració.....	231
<small>Juli Muià i en los Rios</small>	
BIBLIografia.....	244
<small>Josep M. Bernis</small>	
TÈXES DE LITERATURA	
Tres poemes. Josep Masats.....	249
Una paràntor família o bé una família paràntor.....	257
<small>Maria Mercè Bugada</small>	
TÈXES D'ART.....	267
<small>Lluís Escudé</small>	

Una altra manera d'encarar la història

Joaquim Ventura
Filòleg

Durant el juliol del 1999 es va celebrar a Santiago de Compostella el 2n Congrés internacional d'"*Historia a Debate*". Aquest congrés iniciava, per als allà presents, un pas endavant pel que fa al futur més proper de la HISTÒRIA, amb majúscules. Es va qüestionar, o més ben dit, es van debatre temes tan diferents que van des de la tasca social de l'historiador fins a la utilització de les noves tecnologies en aquesta matèria, passant per temes tan diversos com què s'entenia per història, quins són els camps de la història, la interdisciplinarietat i la relació amb d'altres matèries, com donar a conèixer la història, les diferents visions historiogràfiques, així com també les concepcions "geogràfiques" que marquen la visió històrica... Unes intenses jornades, que van comptar amb la participació de veterans i consagrats historiadors juntament amb altres més joves i que van disposar, de poc temps per analitzar el futur que espera a aquesta matèriadisciplina. Un futur que ja es va estar treballant durant aquells dies. El resultat d'aquells interessants debats han vist la llum fa pocs mesos en forma de la publicació de les Actas del II Congreso Internacional "*Historia a Debate*" (3 volums), coordinades per en Carlos Barros. Tot seguit en fem una reflexió.

Els congressos, en aquests temps nostanz d'irrupció de les noves tecnologies, són actes sovint passats de moda. M'explico si l'objectiu és publicar unes actes sobre un tema o gènere homogeni n'hi hauria prou, fet per fet, amb enviar les col·laboracions per correu electrònic als coordinadors. Quina seria la utilitat dels congressos? Qualsevol persona acostumada a assistir-hi repondria fàcilment que els debats, que els contactes personals. D'acord els congressos es justifiquen pels àpats i per les copes; pels debats, no, perquè les intervencions posteriors. I, un cop acabat el congrés, cadascú cap a casa seva i aquí pau i després glòria. És per això que un congrés com aquest *Historia a Debate* (celebrat a Santiago de Compostela el juliol de 1999) ens apareix amb unes peculiaritats força interessants.

En primer lloc per fer del debat, de la discussió, de la reflexió el seu leit motiv. Les sessions no es limitaven a una exposició freda de les anàlisis de cada ponent sinó que, a més, hi havia diverses taules rodones per a la reflexió i el debat. Però això no ho és tot aprofitant les potencialitats de les noves tecnologies, el congrés va poder ser seguit per internet i, un cop clausurat, va obrir un forum a la xarxa, especialment actiu en relació a la historiografia llatinoamericana. Recentment n'ha obert un altre referit a l'àmbit específicament gallec.

En segon lloc, per saber aprofitar les sinergies (turístiques, mediàtiques, institucionals) dels anys jacobeus per fer de la capital de Galícia un referent de la reflexió historiogràfica. Així, els debats i les celebracions tenen una continuïtat, un cop fora dels murs del palau de congressos, en les carrers, en les places, en les esglésies, en complicitat amb els milers de visitants que convoca la ciutat de l'apòstol.

En tercer lloc, perquè deixa de banda l'anàlisi de la Història empírica per a centrar-se en com l'entenem, em com l'ensenyem i en com la relacionem amb altres fenòmens socials. No és un congrés d'erudició, de descobriments, sinó d'introspecció i, en part, d'autocrítica. És a dir, no és un congrés de revisió de passats (recents o no) sinó de presents (i de futurs o futuribles).

En quart lloc perquè, sense menystenir naturalment l'aportació dels professors universitaris (la majoria dels assistents ho eren), el congrés estava presidit per

l'antidogmatisme i la manca d'encotillament genèric que hom suposa a una institució científica com és, en aquest cas, l'Instituto Padre Sarmiento de Estudos Galegos (vinculat al Centro Superior de Investigaciones Científicas).

Les actes estan recollides en tres volums Cambio de siglo, Nuevos paradigmas i Problemas de historiografía. Tot i la diversitat, el conjunt de ponències i intervencions s'articula al voltant de les línies mestres traçades pels organitzadors. Així hom trascendeix les connotacions nacionals i nacionalistes en un moment de globalització, d'anuncis de "fi de la Història", és a dir, un moment d'incerteses que, com assenyalava l'editorial de presentació, ha pogut provocar un refugi en la seguretat del (neo)positivisme de matriu noucentista. En definitiva, per al futur, per a la modernitat, per al canvi.

La circumstància cronològica obligava, d'alguna manera, a repassar la historiografia del segle que acabava. Per això, aquest àmbit va ser un dels que va contenir més comunicacions. En estreta relació amb aquest tema, trobaríem com enfocar l'ensenyament de la Història en el nou segle i una nova definició de l'ofici d'historiador, així com situar-lo en l'horitzó de la globalització. Però aquests temes, satèl·lits al punt de canvi, de segle, no deixen de ser incòmodes, sobretot per a reflexionar i formular noves premisses. Així, temes com la historiografia poscolonial (és a dir, la recuperació o creació en molts casos d'una tradició d'escriure la pròpia història), com fer història global, la història ecològica, o el protagonisme social davant la fi de la violència van quedar com sengles comunicacions testimoniales, tot i el seu atractiu i la qualitat de les propostes.

Això ens indica que alguns temes que, en la vida informativa, política i social ens apareixen com a centrals (drets humans, ecologia, identitat nacional, la pau com a motor del canvi) encara no estan presents en la reflexió historiogràfica. Especialment interessants van resultar les aportacions i els debats en aquells àmbits geogràfics que tenen una dualitat interpretativa. Em refereixo a àmbits geogràfics com el de la historiografia gallega (aplicable d'alguna manera al nostre àmbit, Catalunya és possible una historiografia gallega, autònoma de l'espanyola, sense que sigui nacionalista) o que les interpretacions de la Història, tradicionalment de matriu criolla, quan l'indigenisme passa a ser subjecte actiu (a propòsit del fenomen zapatista a Mèxic). Tan apassionada va a ser aquesta discussió, que encara recordo una conversa amb un professor mexicà mentre esperàvem l'autobús que ens havia de dur al centre de Santiago.

Aquest conjunt d'exercicis reflexius ens obren una nova dimensió de la historiografia. Ja no ens podem limitar a la interpretació del passat, en un àmbit concret i en funció dels paràmetres tradicionals (historicisme, economicisme, inclús les noves aportacions de la Història de les mentalitats). Així, cal incorporar nous punts de vista per una anàlisi més àmplia i alhora més aprofundida (per exemple, el paper de l'alimentació en l'evolució humana, l'impacte de les agressions al medi ambient). De la mateixa manera, cal saber treballar amb les eines que ens donen nous àmbits de recerca i estudi, com la polemologia, l'etologia o la prospectiva que ens permetin aventurar futuribles en l'evolució de les societats.

També es fa evident que cal superar la visió eurocèntrica (i en el terme euro incorpore les societats blanques de matriu cristiana de Nordamèrica), de forma que els altres pobles també puguin exercir de subjectes històrics. Però aquesta assumptió no podem fer-la des de la mala consciència petit burgesa, de vegades esnob i més tranquil·litzadora que altra cosa. No es qüestió d'exercir l'autocrítica per l'autocrítica per aquell maniqueisme que fa bons als conquerits i dolents als conqueridors. Sense oblidar la necessitat de ser rigorosos, no tindria sentit passar de la Història dels vencedors (posem per cas els paradigmes de Jaume I a València i a Mallorca, o Hernán Cortés a Mèxic) a la Història dels vençuts (els musulmans o l'imperi azteca recordem el "numantinisme" com a tòpic del nacionalisme espanyol més ranci).

Com a vacuna contra l'estretor d'anàlisi i com a eines a favor de la ciència i dels drets individuals i col·lectius, la reflexió i la continuïtat dels debats són les

millors eines. I les actes del Congrés i la connexió als àmbits que la xarxa d'internet ens ofereix, són ens al nostre abast.